

राजस्थान राज्य शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद्, उदयपुर
(पाठ्यचर्या, पाठ्यपुस्तक, सामग्री निर्माण एवं मूल्यांकन प्रभाग)

प्राथमिक शिक्षा अधिगम स्तर मूल्यांकन 2023
नमूना प्रश्न-पत्र

कक्षा-5

विषय – संस्कृतम् (विशेष)

● बहुविकल्पात्मकप्रश्नाः (प्रश्नः 1 तः 7 पर्यन्तम्)

निर्देशः—उचित-उत्तरस्य क्रमाक्षरं कोष्ठके लिखन्तु।

- प्रश्नः 1 आदिकविः अस्ति— 1
(अ) वाल्मीकिः (ब) वेदव्यासः
(स) गणेशः (द) कालिदासः ( )
- प्रश्नः 2 अस्माकं पवित्रतमा नदी अस्ति— 1
(अ) यमुना (ब) नर्मदा
(स) गङ्गा (द) चम्बल ( )
- प्रश्नः 3 सूर्यः उदेति— 1
(अ) सायंकाले (ब) प्रातःकाले
(स) मध्याह्ने (द) रात्रौ ( )
- प्रश्नः 4 दुर्गादेव्याः सप्तमं स्वरूपम् अस्ति— 1
(अ) महागौरी (ब) सिद्धिदात्री
(स) कालरात्री (द) कात्यायनी ( )
- प्रश्नः 5 किं यच्छामः? 1
(अ) संस्कृतशिक्षाम् (ब) क्रोधम्
(स) ग्रामम् (द) तपः ( )
- प्रश्नः 6 छात्रः न आहवयति— 1
(अ) राघवम् (ब) माधवम्
(स) विमलम् (द) नीलिमाम् ( )

प्रश्न: 7 लतायाः शिरोवेदनायाः कारणमस्ति—

1

- (अ) अधिकं भोजनम् (ब) अधिकं शयनम्
(स) अधिकं भाषणम् (द) अधिकं कार्यम्

( )

• लघूत्तरात्मकप्रश्नाः (प्रश्नः 8 तः 14 पर्यन्तम्)

प्रश्न: 8 कोष्ठके प्रदत्त-उचित शब्दं चित्वा वाक्यानि पूरयन्तु—

3×1=3

(परमो, ददाति, वसुधैव)

- (i) विद्या .....विनयम् ।
(ii) .....कुटुम्बकम् ।
(iii) अहिंसा.....धर्मः ।

प्रश्न: 9 सुमेलनं कुर्वन्तु—

3×1=3

'क' खण्डम्

'ख' खण्डम्

- (i) रीतिसंस्कृतं
(ii) कर्मनैष्ठिकं
(iii) शस्त्रधारकं

- शास्त्रधारकम् ।
नीतिसंस्कृतम् ।
धर्मनैष्ठिकम् ।

प्रश्न: 10 विलोमपदानि योजयन्तु—

3×1=3

'अ' भागम्

'ब' भागम्

- (i) हर्षः
(ii) उन्नतः
(iii) चित्वा

- विकीर्य
शोकः
अवनतः

प्रश्न-11 सत्यकथनानां समक्षे 'आम' इति, असत्यकथनानां समक्षे 'न' —
इति लिखन्तु—

3×1=3

- (i) हल्दीघाटीयुद्धं महाराणाप्रताप—अकबरयोर्मध्ये अभवत् । (.....)
(ii) महाराणाप्रतापस्य अश्वस्य नाम 'चेतक' इति आसीत्. (.....)
(iii) महाराणाप्रतापस्य जन्म चित्तौडगढदुर्गे अभवत् — (.....)

प्रश्न: 12 चतुर्थी—विभक्तेः रूपाणि लिखन्तु—

2×1^{1/2}=3

शब्दः

एकवचनम्

द्विवचनम्

बहुवचनम्

- (i) बालकः — .....
(ii) सूर्यः — .....

प्रश्न- 13 अधोलिखितप्रश्नयोः उत्तरं निर्धारितस्थाने संस्कृते लिखन्तु—

2×1^{1/2}=3

(i) वने के वसन्ति ?

उत्तरम् .....

(ii) तापसाः कं भजन्ति ?

उत्तरम् .....

प्रश्नः 14 अधालिखितसंख्याशब्दान् संस्कृतेन लिखन्तु—

$2 \times 1^{1/2} = 3$

(1) 13 .....

(2) 18 .....

• लघूत्तरात्मकप्रश्नाः (प्रश्नः 15 तः 20 पर्यन्तम्)

प्रश्नः 15 कोष्ठके प्रदत्तं निर्देशानुसारण शब्देषु विभक्तिं योजयित्वा
वाक्यं पुनः लिखन्तु—

$3 \times 2 = 6$

(i) बालकः कन्दुकः क्रीडति। (कन्दुकशब्दस्य तृतीयाविभक्ति—एकवचनम्)

उत्तरम्-----

(ii) सुरेशः नेत्रं चलचित्रं पश्यति (नेत्रशब्दस्य तृतीयाविभक्ति—द्विवचनम्)

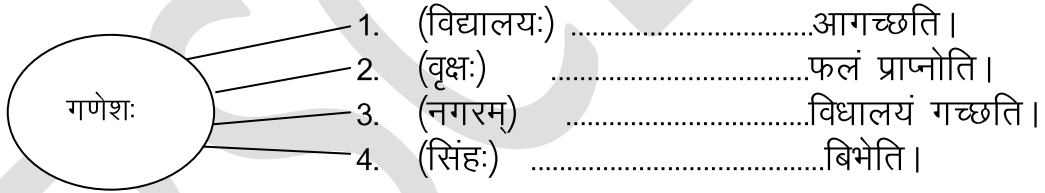
उत्तरम्-----

(iii) छात्रः लेखनी लेखं लिखति (लेखनीशब्दस्य तृतीयाविभक्ति—एकवचनम्)

उत्तरम्-----

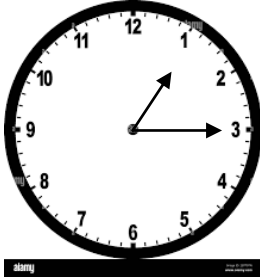
प्रश्नः 16 पंचमीविभक्तिरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयन्तु—

$4 \times 1^{1/2} = 6$

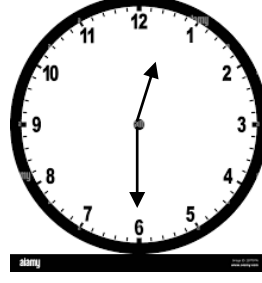
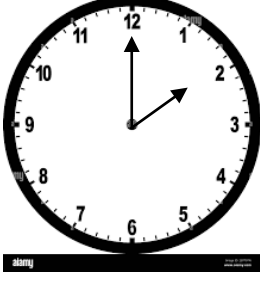
प्रश्नः 17 चित्रं दृष्ट्वा समयं शब्देषु लिखन्तु—

$4 \times 1^{1/2} = 6$

उत्तरम् (i) .....

(ii) .....

(iii) .....

(iv) .....

प्रश्न: 18 हिन्दीभाषायाः शब्दानां व्यावहारिकसंस्कृतशब्दैः सह सुमेलयन्तु—

6×1=6

हिन्दीशब्दाः

संस्कृतशब्दाः

(i) चाकू	—	वेल्लनी
(ii) बेलन	—	छुरिका
(iii) थाली	—	कंसः
(iv) कटोरी	—	स्थालिका
(v) गिलास	—	वाष्पस्थाली
(vi) प्रेशर कुकर	—	चषकः

प्रश्न: 19 निम्नलिखितशब्दानां निर्देशानुसारेण रूपाणि लिखन्तु—

4×1^{1/2}=6

उत्तरम् —

शब्दः	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
I मुनिः	प्रथमा	.....	.....	.....
II कविः	तृतीया	.....	.....	.....
III गिरिः	द्वितीया	.....	.....	.....
IV हरिः	सप्तमी	.....	.....	.....

प्रश्न: 20 प्रश्नपत्रातिरिक्तात् पाठ्यपुस्तकात् द्वौ श्लोकौ लिखन्तु—

2×3=6

उत्तरम् I .....

II .....

प्रश्न: 21 चतुर्दशमाहेश्वरसूत्राणि क्रमशः लिखन्तु —

8

उत्तरम् — 1. .... 2. .... 3. .... 4. ....

5. .... 6. .... 7. .... 8. ....

9. .... 10. .... 11. .... 12. ....

13. .... 14. .... |

अथवा

प्रत्याहारनिर्माणं कृत्वा लिखन्तु –

1. यण् .....
2. अच् .....
3. ऐच् .....
4. एङ् .....
5. यञ् .....
6. जश् .....
7. शल् .....
8. अक् .....

प्रश्न: 22 'बालक' अथवा 'गिरि' शब्दस्य सम्पूर्णरूपाणि लिखन्तु—

8

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	.....	.....	.....
द्वितीया	.....	.....	.....
तृतीया	.....	.....	.....
चतुर्थी	.....	.....	.....
पंचमी	.....	.....	.....
षष्ठी	.....	.....	.....
सप्तमी	.....	.....	.....
सम्बोधनम्	.....	.....	.....

..... समाप्तम्.....